

Hovorna.

Vyšetřovací zásada v manželských sporech.

Plenárním usnesením ze dne 6. června 1942, Pres 342/41, vyslovil nejvyšší soud tyto zásady:

Samostatně a odděleně lze zkoumati v opravném řízení o rozluce manželství otázku viny jen tam, kde nemá rozhodujícího významu pro samo povolení rozluky manželství.

Je-li opravným prostředkem, podaným jen do výroku o vině na rozluce, zasažen sám rozlukový důvod, u něhož je vina součástí jeho skutkové podstaty (§ 13a-f) rozl. zák.), nebo je-li při rozlukovém důvodu § 13h) rozl. zák. doličována opravným prostředkem výhradně nebo převážně vina žalobce (žalobce navzájem) na rozvratu, musí soud opravné stolice, shledá-li tento opravný prostředek opodstatněným, žalobu (žalobu navzájem) zamítnouti, i když nebyl v tomto smyslu učiněn návrh v opravném prostředku.

Tato pravidla neplatí v řízení zahájeném k žalobě o rozvod manželství, ovládaném zásadou projednací se všemi důsledky.

Vydání plenárního usnesení předcházela tento vývoj:

V poslední době uplatnil se v konkrétním případě řešeném Nejvyšším soudem názor, že jest zamítnouti žalobu o rozlukou manželství, jež byla nižšími soudy vyslovena z viny obou stran, a to pro oboustrannou nevěru a hluboký rozvrat tím nastalý, jakož i pro vzájemné opětovné urážky na cti, případně zlé nakládání (§ 13, lit. e, h) rozl. zák.). K tomuto zamítnutí žaloby mělo dojít na základě dovolání žalované manželky, jež se v první stolici rozluce bránila, v opravném řízení se však domáhala toho, aby napadený rozsudek byl, pokud se týče její spoluviny, zrušen a věc vrácena k novému jednání a rozhodnutí nebo změněn tak, že se manželství rozlučuje z výhradně viny žalobce. Nejvyšší soud vycházel při tom z právního názoru, že, vyslovily-li nižší soudy rozlukou manželství z viny obou stran, je k odůvodněnému dovolání žalovaného manžela, jenž se sám v řízení před prvním soudem nedomáhal rozluky, nýbrž navrhl jen zamítnutí žaloby, v těch případech, ve kterých se žaloba o rozlukou zakládá na rozlukových důvodech, kde vina žalovaného manžela na rozluce patří zároveň ke skutkové podstatě rozlukových důvodů nebo kde je její míra rozhodující pro přípustnost úspěšné žaloby, uznati na zamítnutí žaloby, třebaž byl dovoláním napaden rozsudek odvolacího soudu jen ve

výroku o vině. Nejvyšší soud byl toho názoru, že v těchto případech je zasažen opravným prostředkem i výrok o rozluce manželství, třebaš byl opravným prostředkem formálně napaden jen výrok o vině na rozluce, a že jest zamítnouti žalobu, když žalovaná navrhla v řízení před prvním soudem jen zamítnutí žaloby; bylo pokládáno za rozhodující, že neprokázal-li podle výsledků dovolacího řízení žalobce žalované vinu na uplatňovaných rozlukových důvodech, padl tím při důvodu podle § 13, lit. e) rozl. zák. i tento rozlukový důvod sám, a dále, že by zůstalo při rozluce z důvodu § 13, lit. h) rozl. zák. z výhradné viny žalujícího manžela, ač nemá v tomto případě vůbec oprávnění k žalobě.

Tento právní názor odporuje dosavadnímu rozhodování nejvyššího soudu. Z něho se mu blíží jen rozhodnutí Rv I 1481/22 (Sb. n. s. čís. 2715), kde nejvyšší soud vyslovil na konci důvodů, že podle zákona nelze uznati nárok na povolení rozvodu z viny vlastní. Nejvyšší soud tu nepokládal za pochybené, jestliže žalovaný navrhl v dovolání zamítnutí žaloby, ač v odvolání byl napaden rozsudek prvního soudu jen ve výroku o vině. Jinak však ve svém pozdějším rozhodování, a to bez rozdílu, jak při rozluce, tak při rozvodu, rozlišoval nejvyšší soud jen, zda byly podány opravné prostředky i do výroku o rozvodu (rozluce) manželství, i do výroku o vině, nebo zda byly podány jen do výroku o vině. K významu, jaký má otázka viny na samu možnost a přípustnost rozluky, nebylo při tom přihlíženo a byla považována za rozhodující jen procesní stránka této otázky. Proto, byl-li podán opravný prostředek jen co do viny na rozvodu (rozluce) manželství, stál nejvyšší soud na stanovisku (rozh. Sb. n. s. čís. 5505, 8557, Rv I 494/29, Rv II 105/31, Rv I 2168/35, Rv I 631/36, Rv I 418/37, Rv I 43/39), že se výrok o rozvodu (rozluce) manželství stal v tom smyslu pravoplatným, že nejvyšší soud může přezkoumávati rozsudek nižších soudů jen pokud byl napaden, t. j. v otázce viny na rozvodu (rozluce) manželství, aniž může již dojiti ke změně v samém výroku o rozvodu (rozluce). Pokládal proto za nepřipustný dovolací návrh žalovaného manžela na zamítnutí žaloby, byl-li napaden v odvolání rozsudek prvního soudu jen ve výroku o vině (Rv I 120/23, Rv I 494/29, Rv II 105/31, Rv I 1786/34, Rv I 418/37).

Druhý president nejvyššího soudu předložil proto v zájmu jednotnosti rozhodování věc zesílenému senátu, který se usnesl na právní větě, shora uvedené, a to z těchto

důvodů:

Rízení o rozluce manželství.

Zákonem ze dne 22. května 1919, č. 320/1919 Sb. (v dalším: rozl. zák.) zasáhl zákonodárce pronikavě do rozlukového práva, upraveného dosud občanským zákoníkem z roku 1811, tím, že zavedl všeobecnou rozlučitelnost manželství bez ohledu na konfesijní příslušnost manželů. Učinil tak v úvaze, že mohou nastati v manželství takové případy, kde jediným východiskem z nich je rozlučka manželství, aby se jí po případě zabránilo ještě většímu zlu, než kdyby se setrvalo na zásadě nerozlučitelnosti manželství. Vědom si však významu manželství, jehož zrušení rozlukou má zůstatí jen výjimkou z postulátu doživotního společenství manželského, nepřijal instituci dobrovolné rozluky manželství, jejímž rozlukovým důvodem by byla jediné vzájemná dohoda manželů, a čelí zbytečnému, unáhlenému nebo neodůvodněnému rozvázání svazku manželského rozlukou tím, že váže možnost povolení rozluky na velmi závažné důvody, v zákoně výčetmo uvedené (§ 13 a) až i) rozl. zák.), jakož i předpisuje pro

ni zvlášť upravené řízení rozlukové, jež má zaručiti objektivní vyšetření a posouzení věci (§ 13, posl. odst. rozl. zák., poukazující svým zněním hlavně na dvorský dekret ze dne 23. srpna 1819 č. 1595 Sb. z. s. — v dalším: dv. dekr. — a na nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. z. — v dalším: min. nař.).

Podle znění a intence těchto předpisů je vzítí manželství vždy v ochranu proti každému svévolnému odporu (§ 14 dv. dekr. a § 10, odst. 1 min. nař.). Pokud není prokázán bezpečně opak, svědčí proto vše pro zachování manželství. V jeho zájmu je zavedena v rozlukových sporech vyhledávací zásada. Soudu je citovanými předpisy uložena povinnost, aby všechny okolnosti, které jsou důležité pro spor o rozluku, vyšetřil a zkoumal z úřadu bez ohledu na vlastní doznání nebo srovnalou vůli stran, nejasa obmezen nebo vázán návrhy stran. Důsledek toho je, že v řízení o rozluku manželství je vyloučeno doznání co do důvodu rozluky (§ 13, posl. odst. rozl. zák., § 99 o obč. zák. a §§ 13 a 14 dv. dekr.) a důkaz výslechem stran (čl. VI uv. zák. k c. ř. s. a § 13, posl. odst. rozl. zák.), a že nelze vynésti rozsudek pro zmeškání (§ 9 min. nař.), pro uznání nebo vzdání (§ 99 o obč. zák., § 14 dv. dekr., § 10 min. nař.) nebo uskutečnit rozluku smírem. Tato vyhledávací zásada proniká v důsledku naznačené intence zákonodárcovy i do řízení opravného potud, že, byla-li nižšími soudy rozluka vyslovena, jsou v něm co do popírání důvodu rozluky a vůbec v příčině okolností, svědčících pro zachování manželství přípustny novoty i přezkoumání hodnocení důkazů i nejvyšším soudem, což je u něho jinak předpisem § 503 c. ř. s. úsudkem z opaku vyloučeno. Jinak platí i v řízení rozlukovém zásada projednací a zásada disposiční. Řízení o rozluku manželství lze zahájit jedině z podnětu stran k jejich žalobě, nikoliv z moci úřední. Soud nesmí při tom přihlížeti k jiným důvodům, než k těm, jež strany uplatnily (§§ 4, 13 dv. dekr. a § 9, odst. 2 min. nař. ve znění nařízení čís. 91/1911 ř. z.), a může být rozsudek o rozluce přezkoumán v opravném řízení jen, když byl opravným prostředkem napaden a ovšem alespoň zásadně též jen, pokud byl napaden. Ale právě v tomto posledním směru musí — hledíc k min. nař. — dojítí uplatnění ty zvláštnosti, které vyplývají z ustanovení obecného občanského zákona a nyní i ze zákona č. 320/19 Sb. a dále z uvozovacího zákona k c. ř. s., jakož i z předpisů cit. dv. dekr. a cit. min. nařízení; zejména nesmí býti nijak porušena intence pro rozlukové spory především rozhodující, totiž chránití platné manželství.

S hlediska této ochrany platného manželství má otázka viny značný význam při jednotlivých rozlukových důvodech. Sluší tu rozeznávati tyto případy:

1. vina je integrující složkou samotného rozlukového důvodu sc. na straně žalovaného resp. vzájemně žalovaného manžela; to platí pro důvody § 13, lit. a) až f) rozl. zák., jak bez potřeby dalšího rozboru vysvítá z jejich povahy;

2. spoluvina žalujícího manžela na těchto rozlukových důvodech (§ 11 min. nař.);

3. vina sama o sobě není integrující složkou samotného rozlukového důvodu, ani se případně nevyžaduje k povolení rozluky, ale má význam pro samo povolení rozluky potud, že nesmí býti na straně žalobce resp. vzájemného žalobce převážná, aby mohla býti jeho žaloba o rozluku úspěšná (§ 13, lit. h) rozl. zák.);

4. vina kteréhokoli z manželů nemá vůbec významu pro samo povolení rozluky a zjišťuje se jen podle § 11 min. nař. po jejím povolení; tak je tomu v případech § 13, lit. g) a i) rozl. zák.;

Význam tohoto třídění viny se jeví jednak v žalobním oprávnění, jednak v tom, je-li třeba rozhodnouti o vině té či oně sporné strany již jako o nezbytné podmínce povolení rozluky, či dojde-li na otázku viny obou stran aneb aspoň jedné z nich (žalující) teprve potom, když již byla rozlučka povolena.

Zákon stanoví sice jen při rozlukovém důvodu hlubokého rozvratu manželství § 13, lit. h) rozl. zák., že nelze vysloviti rozluku k žalobě manžela, který je rozvratem převážně vinen. U rozlukových důvodů podle § 13, lit. a) až f) rozl. zák.) skupina 1) plyne však již z podstaty samých rozlukových důvodů, že zákon připouští úspěšnou žalobu jen proti manželu vinnému, t. j. proti tomu z manželů, jehož zatěžují právě ony skutečnosti, které tvoří skutkovou podstatu rozlukového důvodu proti němu uplatňovaného. Případná spoluvina žalujícího manžela na rozlukovém důvodu této skupiny (případ 2), nevylučuje tu jeho právo žalovati druhého manžela; tomuto je možno, nevyvrátí-li vlastní vinu a tím i sám rozlukový důvod, uplatniti spoluvinu žalobcovu ve smyslu § 11 min. nař. Za to ten z manželů, který sám způsobil druhé straně bezpráví, jež by pro ni zakládalo právo uplatniti proti němu rozlukový důvod podle § 13, lit. a) až f) rozl. zák., a stejně podle výslovného ustanovení zákona ten z manželů, který je buď výlučně sám anebo aspoň převážně vinen hlubokým rozvratem manželství (rozlukový důvod podle § 13, lit. h) rozl. zák.), nemůže si vlastní chování vzíti za důvod k rozluce; takový rozlukový důvod mohl by uplatniti jen druhý manžel. Ze zákona nelze ovšem dovoditi t. zv. kompensaci rozlukových důvodů, takže může o rozluku z některého z těchto důvodů, zaviněného druhým manželem, žalovati ten manžel, jehož zatěžují jiné skutečnosti než ty, jež tvoří jím uplatněný rozlukový důvod. Nemůže však sám oprátni žalobu o rozluku o skutečnosti, které se sběhly při skupině 1. jen v jeho osobě — nebo při hlubokém rozvratu (skupina 3.) buď vůbec anebo alespoň převážně — a jež zatěžují, a tak konstruovati „rozlukový důvod“. To je důležité si uvědomiti, protože duplicita řízení ve věcech manželských dovoluje žalovanému manželovi, aby sám buďto též podal žalobu o rozluku z viny druhého manžela (žalobu navzájem) nebo aspoň v původním sporu též navrhl rozluku manželství ze spoluviny nebo i výhradně viny žalujícího manžela. Návrh tento ovšem, má-li samostatně vůbec vésti k rozluce manželství, musí mít povahu žaloby (§ 13, úvod rozl. zák., slovo: „žalovati“), tedy žaloby navzájem, a předpokládá tudíž, že žalovaný manžel uplatní již v I. stolici samostatně proti žalujícímu manželovi rozlukový důvod, který zatěžuje právě manžela žalujícího (§ 226, odst. 1 c. ř. s.). Nestačí tedy k tomu jen takové uplatnění skutečností, jimiž má býti ve smyslu § 11 min. nař. doložena jen vina (spoluvina) žalujícího manžela na rozlukovém důvodu, který tento uplatnil proti žalovanému. Má-li ovšem míti návrh žalovaného manžela uvedený procesní ráz, musí býti učiněn již za řízení o rozluku manželství v první stolici (§ 233, druhý odstavec c. ř. s., § 482 c. ř. s., §§ 4, 13 dv. dekr. a § 9, odst. 2 min. nař. ve znění nařízení čís. 91/1911 ř. z.) a nikoliv až v řízení opravném, kde by byl, poněvadž by směřoval k povolení rozluky, nepřipustnou novotou. Za uvedených předpokladů, t. j. má-li ráz žaloby navzájem, je návrh ten potud samostatný, že nesdílí osud žaloby o rozluku. Třeba proto o něm rozhodnouti zcela samostatně, tedy i v případech, že žalující manžel vzal žalobu

o rozluku zpět nebo že jeho žaloba se ukázala podle výsledků řízení bezdůvodnou. Důsledek toho je, že může v takovém případě dojít k rozluce z viny žalobcovy i tehdy, když jeho žaloba byla shledána neopodstatněnou, za to však byl shledán opodstatněným vzájemný žalobní návrh původně žalovaného manžela.

Bez vzájemné žaloby (bez návrhu, jenž má ráz žaloby navzájem) či dokonce tam, kde se strana žalovaná brání rozluce, navrhuje zamítnutí žaloby, zůstává základem pro odůvodněnost žaloby o rozluku jedině rozlukový důvod, který uplatnila a musí ve všech složkách dokázat strana žalující. To, co bylo v takovém případě bez vlastního návrhu na rozluku uvedeno žalovanou stranou proti straně žalující, lze podle povahy namítaných okolností pokládati buďto za popření rozlukového důvodu, uplatněného žalující stranou, po případě za doličení výhradně anebo aspoň převážně žalobcovy viny na uplatňovaném jím hlubokém rozvratu manželství a tím za popření jeho oprávněnosti k žalobě, nebo vůbec jen za uplatnění okolností, rozhodných pro řešení otázky viny na rozluce ve smyslu § 11 min. nař. Okolnosti posléze uvedeného rázu mohou přijít i úvahu až tehdy, bylo-li na základě žaloby uznáno na rozlukový důvod; je-li jím hluboký rozvrat, přivádí zamítnutí žaloby v případě, že se prokáže výhradně anebo aspoň převážně vina žalujícího manžela; v případech rozlukových důvodů podle § 13, lit. a)—f) rozl. zák. mohou případně vésti jen k výroku, že je rozlukou vinen i manžel žalující. Vina žalovaného manžela na takovém rozlukovém důvodu, jsouc jeho integrující částí, nesmí však býti tím zvrácena. Tím by totiž sám rozlukový důvod jako základ rozluky; to však musí nutně vésti k zamítnutí žaloby, a to i tehdy, jestliže by okolnosti uplatněné stranou žalovanou k pouhému doličení viny na straně žalujícího manžela, avšak bez vlastního jejího návrhu na rozluku jinak o sobě tvořily skutkovou podstatu některého rozlukového důvodu na straně manžela žalujícího.

Toto vše vyplývá z vylíčené legislativní intence chrániti v rozlukovém řízení platné manželství, podle níž musí býti vyloženy všechny procesní úkony ve smyslu dosažení tohoto účelu, a to nejen v první stolici, nýbrž i v řízení o opravných prostředcích. Ani tyto se nesmějí pojímati na úkor zásady ochrany manželství jinak, než to připouští tato zásada. Proto tam, kde byla vyslovena rozluka jen na žalobu strany žalující z důvodu rozlukového, při němž je vina jeho nutnou součástí, je považovati opravným prostředkem žalované strany do výroku o vině za nedílně popřený sám důvod rozluky a nikoliv odděleně jen vinu na něm. Neshledá-li opravný soud vinu žalované strany na takovém důvodu, padá tím i tu — stejně jak by tomu bylo již v první stolici — rozlukový důvod sám a musí býti žaloba zamítnuta, i když žalovaná strana nepodavši s úspěchem sama žalobu navzájem (jí odpovídající návrh) navrhla změnu jen v otázce své viny. Jestliže by se pak při hlubokém rozvratu, na němž byly v nižší stolici uznány vinnými obě strany nebo jen strana žalovaná, dospělo na základě úspěšného opravného prostředku žalované strany do výroku o vině ve vyšší stolici k tomu, že má žalující strana výlučnou nebo aspoň převážnou vinu na hlubokém rozvratu, musí vésti tento výsledek opravného prostředku podle výslovného ustanovení § 13, lit. h) rozl. zák. k zamítnutí žaloby, nepřipojila-li se k ní žalovaná strana vzájemnou žalobou (vlastním návrhem na rozluku) již v řízení před prvním soudem. Tomu není na závadu, že návrh opravného prostředku brojil jen proti výroku o vině. Tím, že byl rozsudek soudu napaden v těchto případech jen ve výroku o vině, není totiž ani výrok o rozluce samé ještě účasten

právní moci, ježto výrok o vině je tu podstatnou a neoddělitelnou součástí výroku o samé rozluce manželství, takže je, pokud byl úspěšně napačen výrok o vině, zasahuje výsledkem ve stejné míře i tento výrok o rozluce. Zamítnutí žaloby, i když nebylo výslovně navrženo, je v těchto případech hmotněprávním důsledkem úspěchu opravného prostředku žalovaného manžela do výroku o jeho vině na rozluce. Vždyť rozsudek o rozluce jest odpovědí na žalobu a musí proto vyzněti zamítavě, nebyl-li prokázán ve všech složkách své podstaty důvod podle lit. a)–f) cit. paragrafu, o který opřel žalující manžel žalobu, nebo ukáže-li se při rozvratě manželství, že by vina na něm zatěžovala jen anebo aspoň převážně manžela žalujícího. K zamítnutí žaloby v těchto případech není potřebí výslovného návrhu žalovaného manžela; jeho nutnost se podává ze samých zákonných ustanovení, a to stejně pro prvou stolicí i pro opravné stolice. Kdyby podle úspěšného výsledku opravného prostředku žalovaného manžela zůstati při výroku o tom, že na rozluce má vinu jen manžel žalující, nikoliv manžel žalovaný, aniž se vyslovil důsledek z toho plynoucí, došlo by k rozluce manželství buď jen k žalobě toho manžela, který měl prokázati, avšak neprokázal podle výsledku opravného řízení uplatněný rozlukový důvod zvláště i v jeho podstatné složce viny, nebo byla by při rozlukovém důvodu hlubokého rozvratu manželství podle § 13, lit. h) rozl. zák. vyslovena rozlučka z výhradně nebo převážně viny žalujícího manžela. Tento důsledek by však odporoval intencím, jimiž je ve vytčených případech zásadně ovládáno rozlukové řízení; byl by tím zmařen účel § 10 min. nař., podle něhož musí býti manželství vzato v ochranu proti každému svévolnému odporu, a znamenalo by to naprosté zvrácení zásad, na nichž spočívají předpisy hmotného práva rozlukového o přípustnosti rozluky, již zákon váže na přesně stanovené podmínky.

To platí tím více i proto, že ani právní účinky povolení rozluky nemohou nastoupiti před tím, než je pravoplatně rozřešena i otázka viny na rozluce. Pro význam otázky viny na uspořádání poměrů mezi manžely po rozluce (srv. § 1266 o. obč. zák.) je v § 11 min. nařízení předepsáno, aby bylo v rozsudku, kterým se manželství rozlučuje, po každé nalezeno, zdali je vinen rozloučením manželství jeden nebo druhý manžel, či oba nebo žádný z nich. Protože je takto tímto ustanovením svázána otázka viny na rozluce se samou rozlukou, není právně myslitelné, že by byl účasten právní moci rozsudek o rozluce manželství jen v tomto výroku ještě před tím, než bylo pravoplatně rozhodnuto o otázce viny na rozluce; proto není možno vynést ani částečný rozsudek jen o rozluce (co do jejího důvodu) s výhradou odděleného rozhodnutí o otázce viny. Předpisu § 22 rozl. zák. nemohli by se pro možnost uzavření nového sňatku dovolati manželé ještě před tím, než rozsudek o rozluce vejde v celém obsahu v moc práva, poukazem na to, že bylo jejich manželství již pravoplatně rozloučeno, ježto jde v opravném řízení již jen o otázku viny na rozluce. Z téhož důvodu nelze počítati na příklad lhůtu podle § 133 o. obč. zák. dříve, než až bylo rozhodnuto pravoplatně také o opravných prostředcích, jež byly podány jen do výroku o vině. Kdyby byl správný názor, že výrok o rozluce samé vešel v právní moc, byl-li podán opravný prostředek jen do výroku o vině, mohlo by dojiti k rozluce manželství, aniž výrok o tom obsahoval rozhodnutí o vině, tudíž ke stavu, který by byl v rozporu s právním řádem (na př. v těch případech, kde by opravný soud vrátil věc k dalšímu jednání o otázce viny a strany nechaly na to řízení před nižším soudem v klidu). Jistě není pochyby, že by manželství

nebylo v tomto případě již rozloučeno. I tato úvaha svědčí proti názoru o pravoplatnosti výroku o rozluce před tím, než bylo rozhodnuto i o otázce viny*).

S náležitým zřetelem na to, co bylo právě uvedeno, nutno ovšem uznati, že lze uznáním disposičního práva stran samostatně a odděleně od výroku o rozluce v opravném řízení zkoumati otázku viny na rozluce na základě opravného prostředku právě na ni omezeného tam, kde vina nemá výše probraného významu pro samo povolení rozluky, t. j. tam, kde buď není součástí skutkové podstaty rozlukového důvodu, jak je tomu v případech § 13, lit. g) a i) rozl. zák.) skupina 4), nebo kde při skupině 2. jde v opravném řízení v skutku již jen o otázku pouhé spoluviny žalující strany na rozluce ve smyslu § 11 min. nař., nebo vůbec když by podle stavu věci v konkrétním případě nepřicházela již v úvahu otázka viny pro posouzení hmotněprávní správnosti výroku o rozluce manželství; tak je tomu na př. ve skupině 3. při hlubokém rozvratu, který podle výroku nižších soudů zavinila jen žalovaná strana, tato však opravnými prostředky dokazuje, že rozvrat nastal buďto bez její viny z důvodů, jež nezatěžují ani žalujícího manžela, nebo též ze stejné jeho viny jako je její vina. Ve všech těchto případech nemůže změna výroku o vině změnití nic na výroku o povolení rozluky a zůstává v nich tento výrok nedotčen opravným prostředkem, který směřuje jen proti výroku o vině; jen v těchto případech obmezí se přezkumná činnost opravné stolice toliko na výrok o vině. I tu však je ve smyslu úvah v předchozím odstavci probraných rozsudek o rozluce ve výroku o jejím povolení účasten právní moci (§ 411 c. ř. s.) teprve po pravoplatném rozhodnutí o opravném prostředku v otázce viny.

Rízení o rozvod manželství od stolu a lože.

Jinak je tomu v řízení zahájeném k žalobě o rozvod manželství. Vyšetřovací zásada, již je podle posledního odstavce § 13 rozl. zák. v rámci předpisů, na něž toto ustanovení svým zněním poukazuje, ovládáno řízení rozlukové, neplatí se svými důsledky, jak byly právě probrány, v řízení zahájeném k žalobě o rozvod manželství, jímž se manželský svazek na rozdíl od rozluky neruší. V řízení tom platí jako v jině občanské sporné věci plně zásada projednací. To znamená, že strany mohou neomezeně působiti na výsledek sporu svými procesními projevy, jakož i chováním za sporu (na př. doznáním skutečností pro spor rozhodných, nedostavením se k jednání, uznáním žalobního nároku). Proto je možný v řízení o rozvodu rozsudek pro zmeškání i pro uznání, v řízení rozlukovém zákonným předpisem výslovně vyloučený. I v opravném řízení projeví se tu plně zásada projednací se všemi důsledky pro hmotné právo z ní plynoucími, tedy i s těmi, jež jsou materiální pravdě případně na újmu. Ovšem i v rozvodových důvodech může být vina součástí jejich skutkové podstaty stejně jako v rozlukových důvodech. Tu je však i v tomto směru ve volné dispozici strany, pokud má opravná stolice přezkoumávati výrok nižšího soudu. Smí tak učiniti jen podle obsahu opravného prostředku a v rozsahu dotyčného návrhu v něm uplatněného (§§ 462, 466, 497, odst. 2 a 3, 504, odst. 1, 505, odst. 3 a 513 c. ř. s.). Důsledkem toho

*) Srovnej k tomu rozhodnutí říšského soudu z 29. I. 1941 — IV 301/40 — uveřejněné v Deutsche Justiz 1941, str. 258 a rozh. z 8. III. 1941 — IV 2/41 — uveř. v D. J. 1941, str. 610.

lze bez překážky míti za to, že dává aspoň v opravném řízení souhlas s rozvodem manželství ta strana, proti níž byl povolen rozvod, ne navrhla-li v opravném řízení zamítnutí žaloby, jak je žádala v nižší stolici, nýbrž žádá-li nyní toliko změnu v otázce viny. Takový projev v rozlukovém řízení by nebylo lze takto vyložití právě pro nemožnost souhlasné rozluky; je to však možno při rozvodu, kde se uplatňuje vůle stran. Opravnému soudu bude jednati a rozhodnouti podle uvedených již předpisů civilního řádu soudního, jež v řízení rozvodovém platí v plně míře a se všemi důsledky jen v rozsahu opravným prostředkem vymezeném, takže otázka povolení rozvodu samotného se již jeho činností vymkne. Tomu jest nejinak i při rozvodovém důvodu odpovídajícím rozlukovému důvodu § 13, lit. h) rozl. zák. Napadl-li totiž žalující manžel, na jehož vinu bylo nižším soudem rovněž uznáno, sám tento výrok, nemůže již opravný soud podle shora uvedených zásad přezkoumati rozsudek v této části, nýbrž, byl-li rozsudek napaden žalovaným manželem jen v otázce viny, na niž bylo i u něho uznáno, přezkoumá rozsudek jen v tomto směru. Mohlo by se ovšem státi, že by pak došlo podle výsledků opravného řízení k rozvodu manželství z viny žalujícího manžela, avšak výsledek ten je jen přípustným a nutným procesuálním důsledkem projednací zásady, která v řízení o rozvod nedoznala změny a jejíž důsledky musí nésti druhá strana sama, ať již vzešel z její vůle či opominutí.

Je ještě poznamenati, že ani při rozvodu nelze z obdobných důvodů, jak byly uvedeny při rozluce, přiznávatí té části rozsudku nižšího soudu, v níž byl rozvod povolen způsobem, pro něž je tento výrok vyšším soudem již nepřezkoumatelný, navenek účinek pravomocného rozhodnutí o rozvodu před tím, než bylo konečně rozhodnuto i o otázce viny; přikazujet i tu § 6 min. nař. aby se stalo takové rozhodnutí po každé v rozsudku. kg.